

postmottak@vardo.kommune.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
23/00654 - Svartnes havn planID 56342023001		20240511	Martin Eggen	28.08.2024

Høring og offentlig ettersyn - Reguleringsplan for Svartnes havn PlanID 56342023001

Detaljreguleringsplan av næringsareal for knyttet til fiskeri- og havbruksnæring ved Svartnes havn er på høring, og BirdLife Norge takker for anledningen til å komme med våre innspill. Etableringen vil gi både arealbeslag og utdyping av led. Innspillet under bygger på vår kjennskap til området og høringspapirene vedlagt høringen. Siden det er regionale og nasjonale naturverdier i spill i saken, er det viktig at våre innspill tillegges stor vekt. I den endelige prosessen er det av avgjørende betydning at dette blir tatt hensyn til, og at naturmangfoldlovens §§ 8-12 blir vurdert opp mot kunnskapsgrunnlaget på en hensiktsmessig måte, jfr. § 7. Utbyggingen må også vurderes opp mot § 49. (*utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde*), der forvaltningsmyndighetene for Hornøya og Reinøya naturreservat vil være en viktig part. Slik kan utbyggingen få mist mulig påvirkning på naturverdiene. BirdLife Norge anser det som avgjørende at utbyggingsalternativ 3 blir valgt.

Overordnet om ornitologiske verdier og funksjon

Per dags dato er [155 ulike fuglearter](#) (per juli 2024, artsobservasjoner.no) observert ved Svartnes, blant det høyeste antallet registret ved en lokalitet i Finnmark. Hele 55 av disse står oppført på [Rødlista for arter \(2021\)](#). Av disse er 37 truet (sårbar, sterkt truet og kritisk truet).

Her finner vi gressbakker, dypvannshavn fine fjærehabitater og berg mot Bussesundet. Utløpet av Storelva er spesielt viktig, og her samles tidvis betydelige mengder fugler for næringssøk, hvile og vask. Vadere og ulike sjøfugler som terner og måker dominerer ofte, men deler av planområdet er også viktig for ulike dykkender, flere kategorisert som truet både på nasjonal og internasjonal rødliste.

De viktigste naturverdiene er knyttet til funksjonsområde for trekkende, hekkende og overvintrende arter. Det vil være for omfattende å gå inn på ulike fuglearters bruk av området, ikke minst fordelt på de ulike delene av planområdet. Rapportene produsert ifm. planarbeidet gir også en tilfredsstillende oversikt over dette, og vi må konkludere med at områdetets verdi er godt kjent og kartlagt.

I dette høringssvaret vil vi særlig sette søkelys på områdetets funksjon for krykkje (sterkt truet, EN) og stellerand (sårbar, VU) på norsk rødlista og også den globale rødlista, samt norsk ansvarsart).

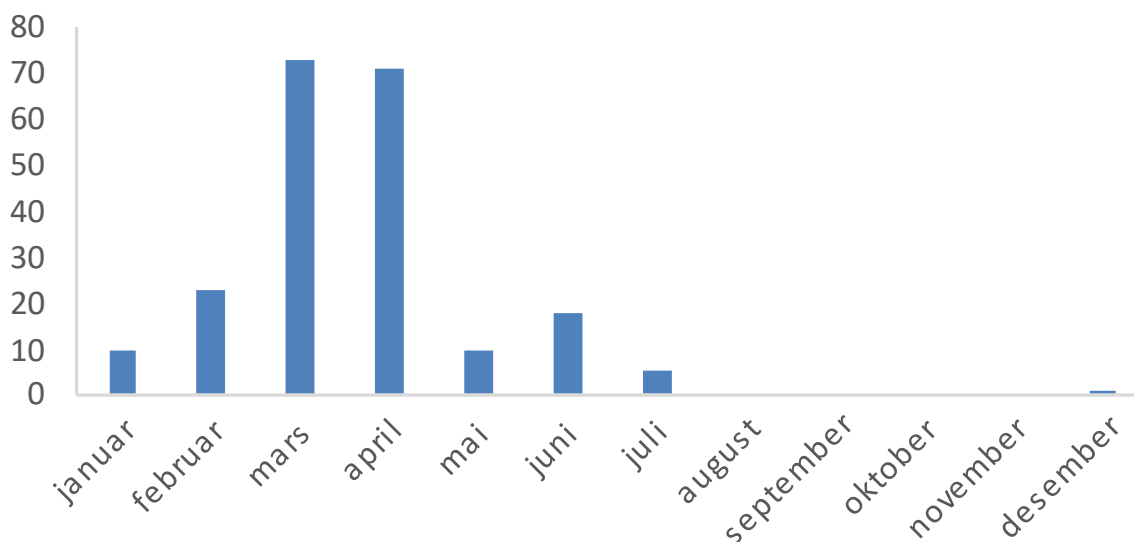
Stellerand

Arten omfattes av OSPAR-konvensjonen som Norge har ratifisert og som gir oss en internasjonal forpliktelse til å ivareta leveområdene for denne arten i Norge. BirdLife Norge gjennomfører årlig

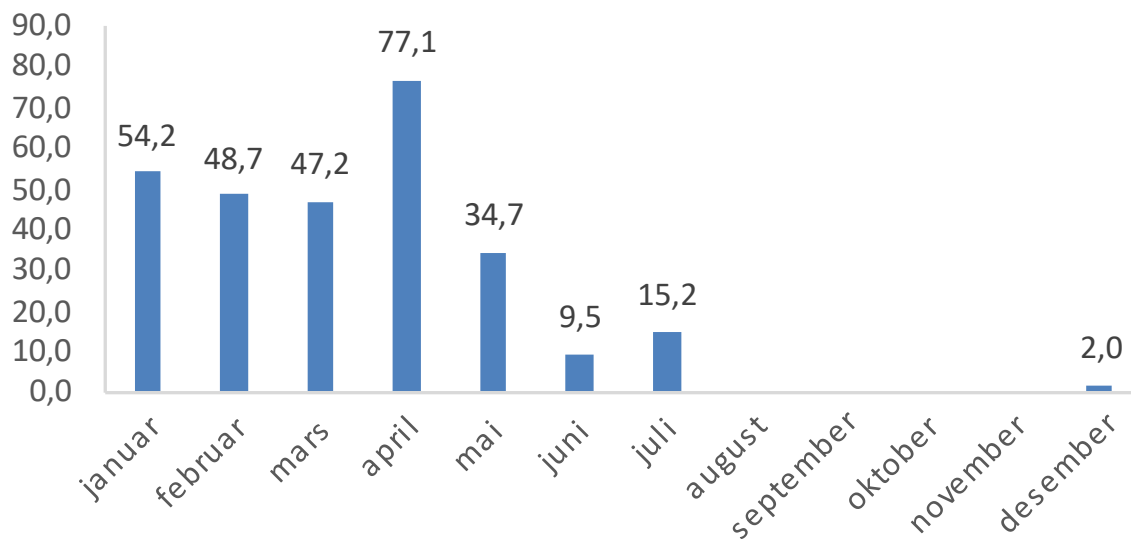
overvåking av forekomsten av stellerand både langs Varangerfjorden og i kystområdene fra Båtsfjord til Berlevåg. I 2022 ble registreringene gjennomført i begynnelsen av april og antall registrerte stellerender endte på 680 individer, en nedgang på 18 % fra i året før. Dette er en fortsettelse av en pågående bestandsnedgang siden 1980-tallet da overvintringsbestanden i de samme områdene var på mer enn 10 000 fugler. Å sikre de viktigste overvintringslokalitetene er av avgjørende betydning for best mulig bestandsutvikling.

BirdLife Norge gjennomførte vinteren 2016/2017 månedlige tellinger av overvintringsbestanden av den globalt truede stelleranda i Varanger på strekningen mellom Vadsø og Vardø. Hensikten var å undersøke områdebruk og forflytninger hos overvintringsbestanden gjennom vinteren. Resultatene fra dette arbeidet er tilgjengelig i BirdLife-Norge rapporten [Områdebruk og forflytninger i Varanger vinteren 2016/2017](#).

Om Svartnes står det: *Under alle tellingene ble spesielt mange stellerender observert i området mellom Komagnes og Skallnes. Særlig mange individer ble sett i området mellom Makkenes og Komagnes. For øvrig skiller området utenfor Mikkelhissetta, området nord for Ekkerøya, samt havneområdene i Vadsø, Kiberg og Svartnesbukta seg ut som viktige overvintringsområder. Denne forekomsten viser flere likhetstrekk med tidligere undersøkelser i samme område.*

Månedlig fordeling av antall funn av stellerand ved Svartnes 2001-2020.

Gjennomsnittlig flokkstørrelse hos stellerand observert gjennom året ved Svartnes 2001-2020.

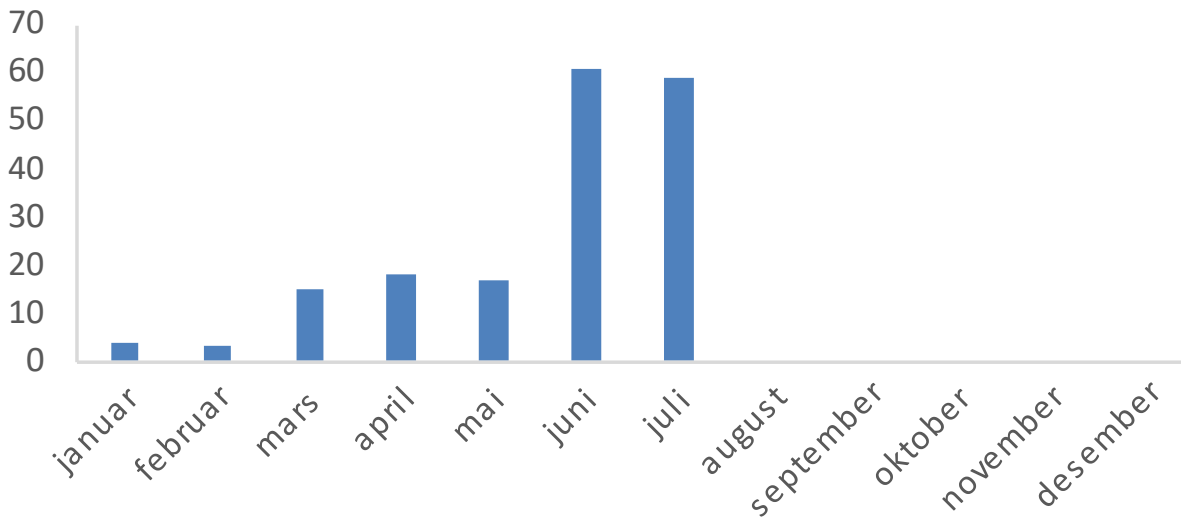
Stellerand i Varanger. Foto: Tomas Aarvak

Krykkje

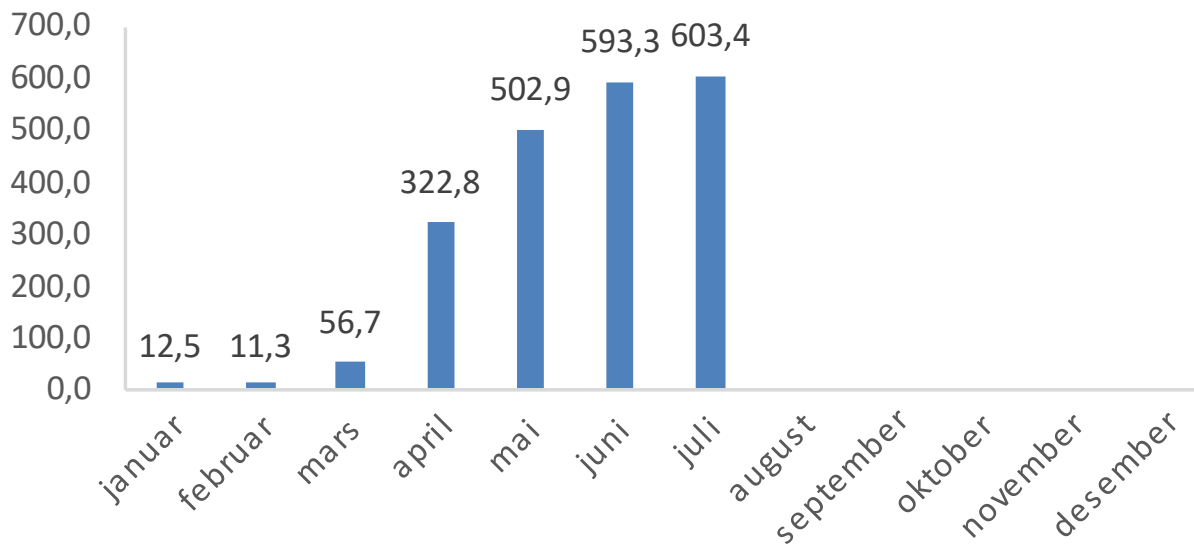
Fjæreamrådene ved utløpet av Storelva og havneområdene er hyppig i bruk av krykkje, spesielt til vask. Forekomsten må sees i sammenheng med hekkeområdene i regionen, og det er stor utskiftning av fugler. For kolonien på Hornøya er Svartnes særdeles viktig. Krykkje bruker området regelmessig fra

januar til juli, med størst forekomst fra april til juli, hvor gjennomsnittlig observert flokkstørrelse ligger på 500-600. Det blir regelmessig sett et [firesifret antall](#) her, og 1. juli 2013 ble 5500 krykkjer registret.

Etter langvarig tilbakegang og et massivt utbrudd av fugleinfluensa som rammet krykkje i regionen sommeren 2023 (minst 25-30.000 døde), har vi kun rundt 10 prosent av den nasjonale krykkjebestanden igjen, sammenlignet med 80-tallet. Det tilsier en rødlistekategorisering som kritisk truet (CR).

Månedlig fordeling av antall funn av krykkje ved Svartnes 2001-2020.

Gjennomsnittlig flokkstørrelse hos krykkje observert gjennom året ved Svartnes 2001-2020.

Voksen krykkje. Foto: Martin Eggen

Velg utbyggingsalternativ 3!

Norconsult har laget en konsekvensutredning på naturmangfold. Denne konkluderer med at Svartnesbukta har *svært store naturverdier*, og at utbyggingsalternativ 1 vil ha *svært stor negativ konsekvens for fuglelivet i området*. Tiltaket medfører tap av et viktig og begrenset funksjonsområde for sjøfugl i Hornøya og Reinøya naturreservat. I tillegg vil strand- og bløtbunnsområder som er viktig leveområde for vadefugl, ender og sjøfugl generelt bli sterkt forringet. Denne løsningen vil også medføre tap av alle sanddynevegetasjonen.

Om alternativ 2 skriver Norconsult: *Løsningen bevarer litt større deler av Storelvas munning, men næringsaktivitet på begge sider av deltaet gjør at fuglene neppe vil trives i deltaområdet. I tillegg medfører løsningen tap av mye av naturverdiene knyttet til strandengene og bekken inn mot den nordlige moloarmen. En utbygging etter dette alternativet er klart bedre enn alternativ 1, men vurderes fremdeles til å ha svært stor negativ konsekvens for naturverdiene i Svartnesbukta.*

Begge alternativene har uakseptable konsekvenser for naturverdiene i området, og må avvises. Gjøres utbyggingen slik som skissert i alternativ 1 eller 2, vil det få alvorlige konsekvenser for sårbare og truede bestander og tap av et viktig funksjonsområde for fugler.

Alternativ 3 må velges. Etter det vi kan se vil ikke dette bare være en tilfredsstillende løsning for naturverdiene, men også for prosjektet som helhet. Norconsult skriver:

Etter innspill fra utrederne og med grunnlag i utfordringer med massebalanse, ble det i samarbeid med Vardø kommune sett på ytterligere et alternativ som i enda større grad unngår inngrep i den viktige

nordlige delen av strandområdet. Dette alternativet bevarer hele den nordre delen av Svartnesbukta i bytte mot å heller utvikle arealene lengere ute på den nordre moloen. På denne måten bevarer man de store verdiene knyttet til både vegetasjon og fugleliv nord i området, unngår tosidig aktivitet tett inn mot det verdifulle 2024-01-21 | Side 4 av 48 Detaljregulering Svartnes havn - Vardø kommune
Konsekvensutredning naturmangfold Oppdragsnr.: 52303938 Dokumentnr.: 04 Versjon: J01
deltaområdet og bevarer sammenhengen mellom strandområdene og de store arealene med myr og vierkrattene på ander siden av veien. En utbygging etter dette alternativet vurderes å være mye bedre enn øvrige alternativ, men vil likevel medføre betydelige negativ effekt på naturverdiene i Svartnesbukta. Det er i rapporten foreslått en rekke avbøtende tiltak både i anleggs- og driftsfase som vil kunne være med på å redusere de negative effektene av tiltaket. Det åpenbart mest effektive tiltakene for å redusere miljøpåvirkning er likevel knyttet til valg av rett utbyggingsalternativ. Ut fra hensyn til naturmangfold er det kun alternativ 3 som vurderes til å kunne bevare noe av de store naturverdiene som er å finne i Svartnesbukta.

Avslutningsvis vil vi påpeke den økonomiske verdien av Svartnes for lokalt næringsliv og hele Varanger som turistdestinasjon. Svartnes er en av de mest tilgjengelige og viktigste fuglelokalitetene i Varanger. Tilreisende ornitologer fra hele Europa besøker stedet. Naturturisme legger igjen store summer i denne regionen, og den er økende. Foringelse av Svartnes forringer reiselivsproduktet. Mer informasjon her:

<https://www.varanger.net/vardo>

For BirdLife Norge

Martin Eggen, naturvernrådgiver [sign.]

Randi Blix Sivertsen, leder BirdLife Finnmark [sign.]

Birger Knudsen, BirdLife Vardø [sign.]

KOPI:

Klima- og miljødepartementet

Miljødirektoratet

Statsforvalteren i Finnmark

Kystverket

Vardø Havn AS

FNF Finnmark

Naturvernforbundet i Finnmark